

STEM O NO ESTEM?

Irene Benet Morera

Arquitecta Col. 14258

Vocal del Col·legi Territorial d'Arquitectes de València (CTAV)

Nascuda a Sagunt el 1985 i fallera des de 1993

Ciència, Tecnologia, Enginyeria i Matemàtiques. Segons la classificació de les STEM, l'Arquitectura pertany a la branca de l'enginyeria.

Molt es parla de la quantitat d'homes que predominen en les àrees de la tecnologia, que inclou les enginyeries i les ciències. Hi ha evidències estadístiques que ho demostren, que donen a entendre que les dones trien en menor proporció aquests tipus de professions, i es decanten per les ciències de la salut i l'educació i el benestar. De fet, al principi del segle XXI, quan es va crear la Bauhaus, les dones triaven estudiar oficis associats a carreres tècniques però sempre amb un to més domèstic... Feien teixits, fusteria i disseny de mobiliari, i disseny d'objectes per a la llar...

Homes
1.212

Dones
1.921

-
-
-
-
-
-

Sota el meu punt de vista, amb l'arquitectura no és així.

La bretxa de gènere no existeix en el moment de triar quina és la professió, sinó en el moment d'exercir-la. En el curs 2022-23 hi ha un 72% de dones matriculades en el primer curs de carrera a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de València. Per contra, al Col·legi Territorial d'Arquitectes de València (CTAV) només hi ha un 29% de col·legiades. Què és el que creieu que passa pel camí? Quins són els obstacles que es troben des de l'avinguda de Tarongers fins al carrer d'Hernán Cortés 6 del cap i casal??

Els projectes d'arquitectura requereixen d'un visat. El visat val el mateix si el signa una persona o dues, però l'aportació fixa anual que comporta la col·legiació (inferior a la que anualment gastaríem en un gimnàs), pareix que és el motiu (o l'excusa) que fa que signe només u. No es dona la suficient importància a l'autoria d'un projecte i, en els estudis d'arquitectura formats per homes i dones, moltes vegades només hi signen ells. Aquesta relativització del significat dels "drets d'autor" (o d'autora) és probablement la mateixa que fa que, quan arriba el moment de formar una família, o de gestionar les cures del dia a dia, siguin elles les que abandonen el treball.

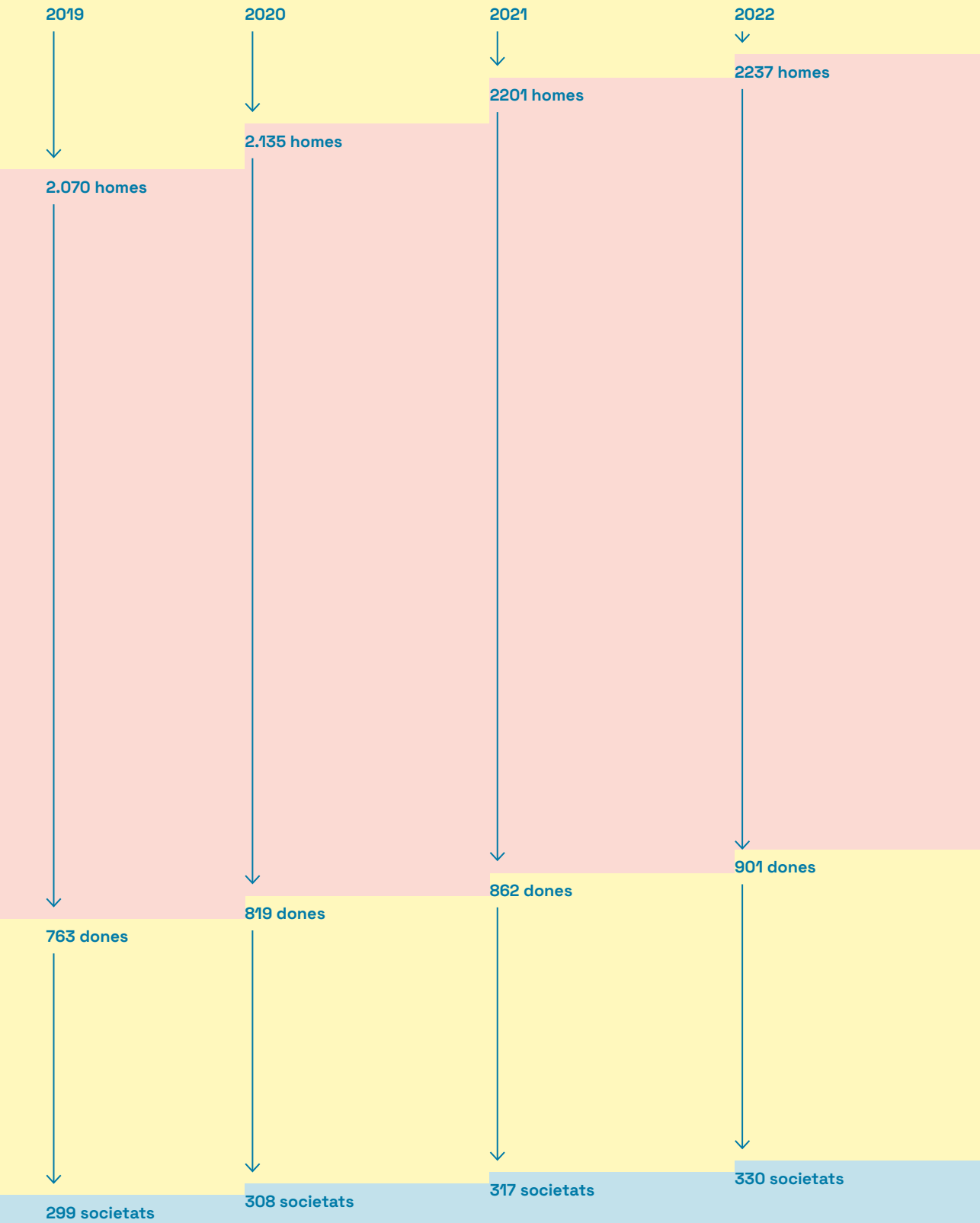
Totes aquestes observacions no són meues. Al CTAV portem anys treballant per a donar visibilitat a les arquitectes, des de la iniciativa "ArquitectEs de València", dedicant el nostre temps per defensar la professió amb perspectiva de gènere.

Des de juliol de 2020, per primera vegada a la història, presideix el col·legi una arquitecta. Marina Sender va ser nomenada la "*primera presidenta del colegio de Arquitectos de Valencia*", tal com deien els periòdics de l'endemà. Reconec que em sonava un poc estrany en aquells moments, ja que la paraula "*presidente*" es defineix com "*el o la que preside*" i, per tant, podria considerar-se incloent. Però en 2022, només dos anys després, per a mi és la presidenta amb A, i em sona perfectament.

La junta està formada per tres dones i tres homes..., és a dir, paritària. Però el més important no és el nom, sinó que els sis teníem clar que havíem de treballar per impulsar la visibilitat de les arquitectes.

Marina Sender
Contell,
primera
presidenta
del CTAV

-
-
-
-
-
-

Fer més visible el paper de la dona en l'arquitectura passa per moltes fases, les quals resumiria en tres: negociació, acceptació i recolzament; i aconseguir obrir convocatòria per a donar visibilitat de les dones a la professió no va ser eina fàcil. Al febrer de 2021 vam fer una crida a la participació d'aquelles arquitectes o estudiants d'arquitectura de València, amb una exposició de lliure contingut amb motiu del dia de la dona a març.

En una primera instància vam rebre queixes de col·legiats (homes) per sentir-se no inclosos en l'activitat. I, en una segona,

vam rebre queixes d'arquitectes (dones) que es van sentir malament per donar-los un tractament diferent al que donàvem als arquitectes (homes). Arribats a aquest punt (en el qual reconec que hi havia dies que em plantejava si hauria de dimitir per la meua gestió de la convocatòria), vam decidir continuar endavant amb l'activitat, que perseguia donar un impuls a la perspectiva de gènere a l'arquitectura.

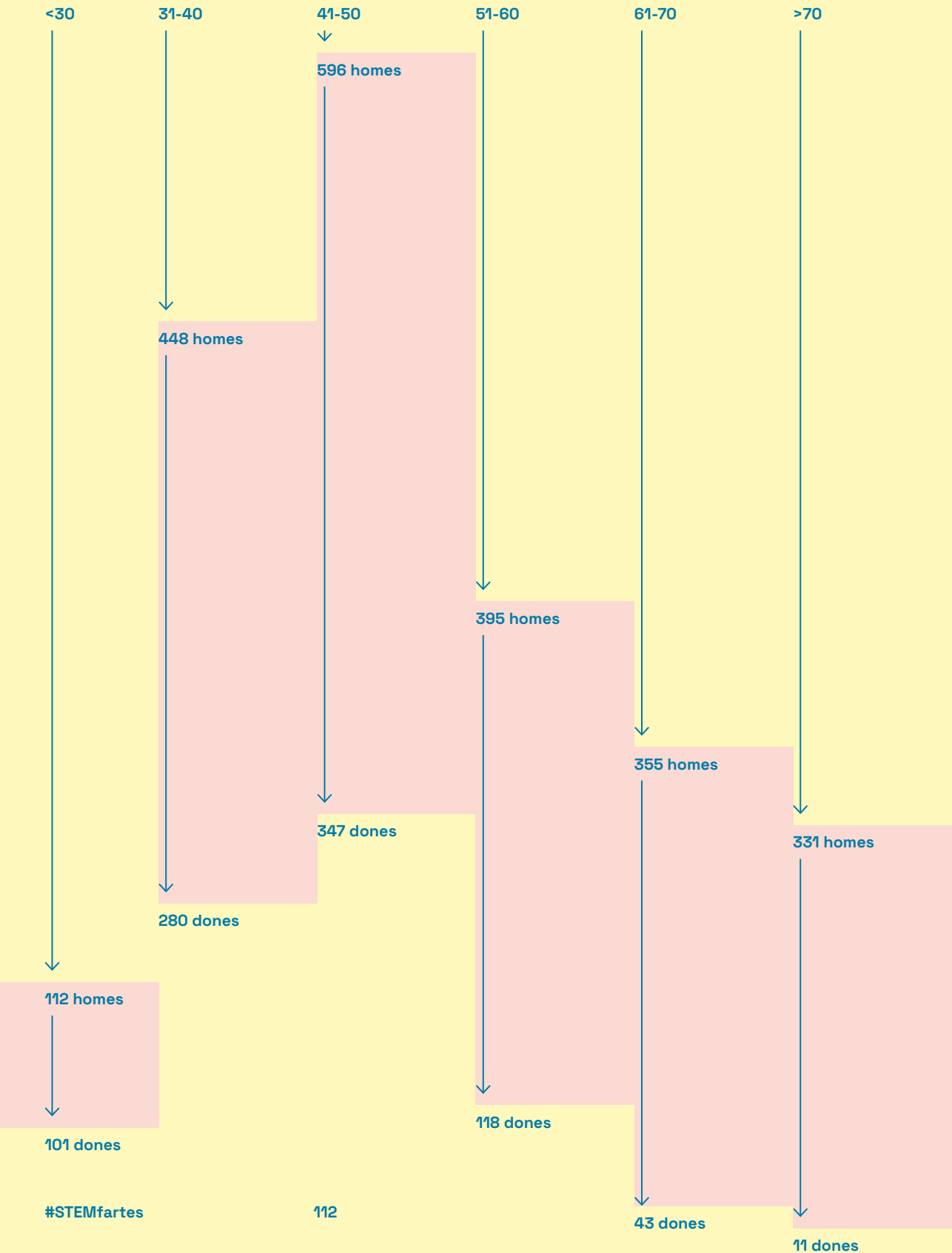
Aquesta negociació va ser seguida d'una gran acceptació. Més de 60 dones arquitectes hi van participar. Fins i tot teníem demanda de dones estudiants que pregaven per la seua presència en l'exposició dels seus treballs i la seua manera d'entendre l'arquitectura.

Per a mostrar que l'arquitectura no és només una carrera tècnica, només cal fer una ullada als panells en format 1:1. Van donar lloc

a vertaderes obres d'art, poesia, literatura i, com no, arquitectura i urbanisme. Totes aquestes coses es van reflectir en els pensaments de les arquitectes, a més de ciència, tecnologia i matemàtiques. Aquests panells, acompanyats d'una xicoteta llegenda a tal de biografia o reflexió, van estar exposats a la nostra sala d'exposicions del CTAV durant el mes de març, i vam itinerar-les a les seus del CTAV a Gandia i Xàtiva.

I la pregunta és... Es podria haver creat una convocatòria més oberta i incloent on es reflectira el treball des d'una

-
-
-
-
-
-

Entrega de premis d'Urbanisme, Mobilitat, Paisatge, Habitatge i Arquitectura. De esquerra a dreta, Irene Benet, Vocal de Joventut al CTAV, Marina Sender, presidenta del CTAV, Rosa Pardo, Directora general de Política Territorial y Paisaje Conselleria de Política Territorial, Obres Públiques i Mobilitat i Isabel Navarro, Tresorera del CTAV.

perspectiva del ja conegut com a Urbanisme de Gènere? Tal vegada sí, però el que és segur és que no tindríem l'actual catàleg de dones arquitectes que ara mateix tinc a les meues mans. Des de la primera col·legiada, Pilar de Insausti Machinandiarena, col·legiada núm. 1.009, fins a l'última en participar-hi a l'expo, Marta Benet Morera, col·legiada núm. 14.373 (bonica curiositat que siga la meua germana). Tot un repàs al llarg de la història d'una institució com és el CTAV, sota la mirada de les arquitectes, cadascuna en el seu temps. I la millor cosa, la sensació que el que totes tenien en comú anava més enllà del gènere.

Eva Àlvarez, col·laboradora i consellera en temes d'arquitectura i gènere al CTAV, en una de les ja passades trobades per al Vuit de Març que es van fer, va indicar que *Viquipèdia* esborrava aquelles pàgines de dones arquitectes, de les quals no existia cap publicació que en recolzara el contingut. Doncs bé, "ArquitectEs de València", amb ISBN i dipòsit legal, ja permet que les nostres arquitectes valencianes mai caiguen en l'oblit. "ArquitectEs de València" va rebre una Menció d'Honor en la VI Edició des Premis Urbanisme, Mobilitat, Paisatge, Vivenda i Arquitectura amb Perspectiva de Gènere, premi agraït a totes aquelles que hi van participar amb els seus panells o amb la seua col·laboració.

Com a col·legi, continuarem defensant la professió de les nostres arquitectes, donant-los la visibilitat de què anys enrere no han gaudit, i animar-les a signar els seus projectes, perquè, al cap i a la fi, el dia de demà és el que quedarà reflectit. Continuarem defensant una arquitectura més sostenible i una ciutat més amable, des de la perspectiva de gènere, que deixa enrere la ciutat per a ser treballada i dona pas a la ciutat per a ser viscuda. Perquè més enllà dels estereotípics compàs i regle, floreixen les noves eines d'entendre els espais d'una manera més lliure i orgànica, i no tan quadrículada.

Com a vocal de Joventut del CTAV, continuaré convidant a totes i tots als nostres "Comboi al CTAV", per tal de fer-vos veure que any rere any el percentatge d'arquitectes col·legiades va en increment i, per tant, de drets d'autoria reconeguts.

